



Κολλυβάδες και Νεομάρτυρες - Αγιότητα και Θεολογία του Μαρτυρίου

Ενότητα 5: Ο Άγιος Αθανάσιος ο Πάριος και το υμναγιολογικό έργο του

Συμεών Πασχαλίδης
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Ο Άγιος Αθανάσιος ο Πάριος και το υμναγιολογικό έργο του



Αθανάσιος Πάριος – Βιογραφικά [1]

- ❖ Χαρακτηρίζεται από μία μερίδα ερευνητών ως ο πολυγραφότερος συγγραφέας του 18^{ου} αιώνα
- ❖ Γεννήθηκε στη Πάρο (1721-1813)
- ❖ Σπούδασε στη Σμύρνη, στην Ευαγγελική Σχολή, και στην Αθωνιάδα στο Άγιο Όρος
- ❖ Στην Αθωνιάδα συναντάται με τον Ευγένιο Βούλγαρη:
 - ❖ Διέδωσε την *Ιερά Θεολογία* (έργο του Βουλγάρεως)
 - ❖ Ήταν η βάση του για τη θεολογική του διδασκαλία



Αθανάσιος Πάριος – Βιογραφικά [2]

- ❖ Σημαντικό διδακτικό έργο στη Θεσσαλονίκη:
 - ✧ Δίδαξε στο Ελληνομουσείο Θεσσαλονίκης σε τρεις περιόδους
- ❖ Διδακτικό έργο στο Άγιον Όρος:
 - ✧ Διδάσκαλος και στην Αθωνιάδα μετά τον Βούλγαρη και τα Ορλωφικά
 - ✧ Στο Άγιο Όρος έρχεται σε επαφή με τους Αγ. Μακάριο Νοταρά και όσιο Νικόδημο
- ❖ Αναλαμβάνει τη Σχολή της Χίου – συνδέεται με τον Άγιο Μακάριο Νοταρά για τις επόμενες δεκαετίες



Αθανάσιος Πάριος – Συγγραφικό έργο [1]

- ❖ Επεξεργασία γραμματικής του Νεοφύτου του Καυσοκαλυβίτου.
- ❖ *Επιτομή των θείων της πίστεως δογμάτων*. Δογματικό έργο. Έλαβε υπόψιν του τον Ευγένιο Βούλγαρη επιφέροντας αλλαγές.
- ❖ Έγραψε τον βίο του Αγ. Μακαρίου του Νοταρά και έργα για την προάσπιση της αγιότητάς του.



Αθανάσιος Πάριος – Συγγραφικό έργο [2]

- ❖ Συνεκδότης, αν και μετά το θάνατό του, με τον Νικηφόρο τον Χίο (μαθητή του), στο *Νέον Λειμωνάριον* (Βενετία 1819).
- ❖ Μέρος του *Νέου Λειμωναρίου* εκδόθηκε αργότερα, ως *Χιακόν Λειμωνάριον*.
 - ✧ Περιλαμβάνει:
 - ✓ Ανάμνηση του θαύματος της Αγίας Παρασκευής στη Χίο.
 - ✓ Το μαρτύριο του Μάρκου του εν Χίω.
 - ✓ Ακολουθία και Μαρτύριο του Δημητρίου του εν Χίω.
 - ✓ Θαύμα του Τιμίου Προδρόμου και της Παναγίας κατά των Αρμενίων.



Αθανάσιος Πάριος – Συγγραφικό έργο [3]

- ❖ Διακρίνεται ο πολεμικός χαρακτήρας του έργου του αγίου Αθανασίου του Παρίου.
- ❖ Γράφει και συνθέτει υμνολογικά κείμενα που περιλαμβάνονται στο *Νέον Λειμωνάριον*. Υπάρχει και μια προσευχή πριν το μαρτύριο για τον υποψήφιο εξ αρνησιχρίστων μάρτυρα.
- ❖ Κείμενα για τους μάρτυρες:
 - ❖ Γεώργιο εξ Εφέσου.
 - ❖ Ιωάννη τον Κρήτα.
 - ❖ Κωνσταντίνο τον Υδραίο.



Αθανάσιος Πάριος – Συγγραφικό έργο [4]

- ❖ Μετέφρασε σε δημώδη γλώσσα τα συναξάρια των εορτών του Πεντηκοσταρίου και του Τριωδίου. Συγκαταλέγεται η μνήμη του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.
- ❖ *Μηνολόγιο:*
 - ❖ Ανήκει στην έκδοση της Πανθέκτης (Τρίτομο έργο του Διονυσίου Πύρρου του Θετταλού).
 - ❖ Προσομοιάζει σε σύντομο Συναξαριστή.
- ❖ Επιστολή για τους εξ αρνησιχρίστων νεομάρτυρες (1801):
 - ❖ Σχετίζεται με την έξαρση του φαινομένου.
 - ❖ Πιθανόν απευθύνεται προς το Νικηφόρο τον Χίο.



Αθανάσιος Πάριος – Συγγραφικό έργο [5]

❖ Ο Παλαμάς Εκείνος:

- ❖ Μεταφέρει σε δημώδη γλώσσα τα σχετικά με το πρόσωπό του κείμενα.
 - ❖ Συμπεριέλαβε και υμνολογικά κείμενα του Παλαμά και του Αγίου Δημητρίου ως συμπολιούχων της Θεσσαλονίκης. (1784 η πρώτη έκδοση).
- ## ❖ Λόγος προς τιμή του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά στη Θεσσαλονίκη.
- ❖ Δεν είναι μόνο εγκωμιαστικός αλλά επιχειρεί μια σφοδρή πολεμική ενάντια των παπικών κατηγορών του.



Αθανάσιος Πάριος – Συγγραφικό έργο [6]

❖ Ο Αντίπαπας:

- ❖ Εκδόθηκε το 1785
 - ❖ Έργο βιογραφικού χαρακτήρα για τον άγιο Μάρκο τον Ευγενικό
 - ❖ Συνδέει την αγιότητα με τη δογματική αλήθεια και προβάλλει την αντιλατινική στάση του αγίου Μάρκου
- ❖ Σύνταξη ακολουθίας για τον Αγ. Μάρκο από τον Νικόδημο τον Αγιορείτη με τη βοήθεια του Αθανασίου



Αθανάσιος Πάριος – Συγγραφικό έργο [7]

- ❖ Προσπάθεια εδραίωσης της μνήμης του Μακαρίου Νοταρά:
 - ❖ Συνέγραψε εκτενή βιογραφία του μέχρι και τα τελευταία χρόνια της ζωής του στη Χίο.
 - ❖ Συνέθεσε προς τιμήν του δύο Κανόνες: Έναν για την Εκκλησία της Χίου με θαύματα από τον τάφο του και ένα για την οικουμενική λειτουργική του μνήμη.
- ❖ *Δήλωσης περί των Αγίου Όρει ταραχών αληθείας.*
 - ❖ Έργο υπεράσπισης του αγίου Μακαρίου.
 - ❖ Συμπεριέλαβε κεφάλαιο για την αγιότητα του Μακαρίου.
- ❖ Συντάκτης ενός απολεσθέντος Βίου του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτη.



Αθανάσιος Πάριος – Συγγραφικό έργο [8]

❖ Έργα για τοπικούς Αγίους.

- ❖ Ακολουθία για τον Άγιο Κλήμεντα Αχρίδος.
- ❖ Ακολουθία Αγίου Ελευθερίου. Φυλασσόταν η κάρα τους στην Πιερία.
- ❖ *Ουρανού Κρίσις*: Σχετικά με το θαύμα του Αγίου Σπυρίδωνα στη Κέρκυρα, ενταγμένο στο πλαίσιο της αντιλατινικής πολιτικής του

❖ Ανέκδοτα έργα του:

- ❖ Περιλαμβάνονται σε χειρόγραφα των Βιβλιοθηκών του Αγίου Όρους και της Αθήνας.
- ❖ Ανέκδοτοι λόγοι και εγκώμια σε διάφορες γιορτές αγίων.
- ❖ Ανέκδοτα υμνογραφικά κείμενα.



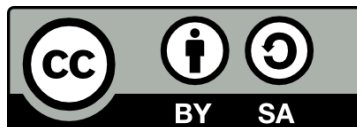
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Συμεών Πασχαλίδης. «Κολλυβάδες και Νεομάρτυρες: Αγιότητα και Θεολογία του Μαρτυρίου. Ο Άγιος Αθανάσιος ο Πάριος και το υμναγιολογικό έργο του». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS323/>



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>





Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Δημοσθένης Κακλαμάνος.
Θεσσαλονίκη, 21.6.2015.



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

